

ALMAN REKABET OTORİTESİ'NİN

GOOGLE İNCELEMESİ

Tuğçe SAYER
Rekabet Kurumu - I DUD Daire Başkanı

Otorite tarafından, güvenlik amaçları dâhil olmak üzere önleyici tedbir gibi belirli bir neden olmaksızın kullanıcılara herhangi bir seçenek sunmadan hizmetleri arasında genel ve gelişigüzel veri toplama ve işleme yapılamayacağı da belirtilmiştir

Dijital pazarların işleyişinde veri son derece önemli bir rol oynamaktadır. Dijital platformlar tarafından kullanıcı verilerine sahip olmak, özellikle reklamcılık pazarı bakımından önemli bir girdi niteliğindedir. Bu bağlamda kullanıcı verilerinin platformlar tarafından kullanılması çeşitli rekabet karşıtı endişeleri doğurmaktadır. Platformların veri ve gizlilik politikaları kapsamında tüketicilerin sınırlı seçenekle karşı karşıya kalmaları sonucunda kendi verileri üzerindeki kontrollerinin azalması başta olmak üzere, veri sahipliğinden elde edilen gücün rakipleri dışlayıcı şekilde kullanılarak ilgili pazarlarda giriş ve büyüme engelleri yaratılması gibi çeşitli zararların ortaya çıkması muhtemeldir.

Alman Rekabet otoritesinin ilk bulguları

Dijital pazarlarda faaliyet gösteren teşebbüslerin veri toplama hızları arttıkça bu alana özgü düzenleme girişimleri de hız kazanmaktadır. Bilindiği üzere, dijital pazarlarda yer alan güçlü platformları hedef alan düzenlemelerin başında Alman Rekabet Kanunu'nda yapılan değişiklik gelmektedir. 19.01.2021 tarihinde yürürlüğe giren Alman Rekabet Kanunu'ndaki değişiklik kapsamında "pazarlar arası rekabet için olağanüstü

önemli teşebbüsler" in birtakım eylemleri yasaklamaya tabi tutulmuştur. Söz konusu yasa değişikliğinin yürürlüğe girmesiyle, Alman Rekabet otoritesi (Bundeskartellamt) özellikle büyük dijital şirketlerin rekabete aykırı davranışlarına karşı daha etkili bir şekilde müdahale etmek için yeni bir yasal dayanağa sahip oldu ve bu kapsamda Amazon, Apple, Facebook ve Google'a karşı incelemeler başlattı.

Alman Rekabet otoritesi 2021 yılının başlarında Google'ı pazarlar arası rekabet için olağanüstü önemli teşebbüs olarak belirleyerek şirketi bu özel kötüye kullanım kontrol rejimine tabi tutmuştu. Beş yıl süreyle geçerli olacak bu karar neticesinde Google'ın belirli rekabet karşıtı uygulamalarına karşı otorite tarafından doğrudan harekete geçilebilecektir. Nitekim otorite çok vakit kaybetmeden 25.05.2021 tarihinde Google'ın veri işleme politikalarına yönelik bir inceleme başlatmış ve söz konusu incelemesine ilişkin ilk bulgularını (statement of objections) 11.01.2023 tarihinde kamuoyu ile paylaşmıştır.

İncelenen hususlar, Google'ın birden çok hizmette kullanıcı verilerini nasıl işleyip birleştirdiği ve kullanıcılara reklam hedefleme için profil oluşturma konusunda

yeterli seçenek sunup sunmadığıdır. Kullanıcılara sunulan koşullar bakımından seçenek eksikliği rekabet üzerinde olumsuz etkiler doğuracağından, bu durum Alman Rekabet otoritesi'nin radarına girmiştir.

Söz konusu bulgular kapsamında otorite, büyük dijital şirketlere yönelik olarak yürürlüğe giren yeni hükümlerin (Alman Rekabet Kanunu, GWB Bölüm 19a) uygulanabilir olduğunu ve bu nedenle Google'ın veri işleme şartlarını ve ilgili uygulamalarını değiştirmesi gerektiğini belirtmiştir. Bu çerçevede otorite başkanı Andreas MUNDT'un konuya ilişkin olarak yaptığı açıklamaya yer verilmiştir: "Google'ın iş modeli, büyük ölçüde kullanıcı verilerinin işlenmesine dayanıyor. Çok sayıda farklı hizmetten toplanan ilgili verilere erişimi nedeniyle Google, diğer şirketlere göre stratejik bir avantaja sahiptir. Google'ın uygulamaları, büyük dijital şirketler için getirilen yeni rekabet kuralları kapsamındaki gereksinimlere göre ölçülmelidir. Şirket, kullanıcılara verilerinin nasıl işlendiği konusunda yeterli seçeneği sunmalıdır." Otorite tarafından Google'ın mevcut koşullarına göre, çeşitli hizmetleri aracılığıyla elde ettiği verileri birleştirebileceğine değinilmiş; örneğin reklam ve diğer amaçlarla yararlanabileceği çok ayrıntılı kullanıcı profilleri oluşturabileceği belirtilmiştir. Ayrıca Google'ın, Google Arama, YouTube, Google Play, Google Haritalar ve Google Asistan gibi yaygın olarak kullanılan kendisine ait hizmetler ve aynı zamanda çok sayıda üçüncü taraf web sitesi ile uygulaması aracılığıyla çeşitli amaçlarla veri toplayabileceği ve işleyebileceği ifade edilmiştir.

Otorite tarafından, güvenlik amaçları dâhil olmak üzere önleyici tedbir gibi belirli bir neden olmaksızın kullanıcılara herhangi bir seçenek sunmadan hizmetleri arasında genel ve gelişigüzel veri toplama ve işleme yapılamayacağı da belirtilmiştir. Böylece otorite, Google'ı, kullanıcılara sunduğu seçenekleri değiştirmesi yönünde zorlamaktadır.

Otorite bu değerlendirmelerini Alman Rekabet Kanunu'na dayandırmaktadır. Avrupa Komisyonu tarafından uygulanan Avrupa Dijital Pazarlar Yasası'nın (Digital Markets Act - DMA) gelecekte belirli Google hizmetleri için de uygulanmasının muhtemel olduğunu vurgulayan otorite, DMA'nın da hizmetler genelinde verilerin işlenmesini düzenleyen bir hüküm içerdiğini, ancak bunun yalnızca Avrupa Komisyonu tarafından belirlenecek temel platform hizmetleri için geçerli olduğunu belirtmiştir. Alman Rekabet Kanunu Bölüm 19a kapsamındaki ulusal mevzuata dayanan mevcut incelemenin, DMA'nın gelecekteki gerekliliklerini kısmen aştığı da ifade edilmektedir. Otoritenin nihai kararını 2023 yılının sonlarına doğru vermesi bekleniyor.

Özgür seçim eksikliği bir eşik mi?

Elbette Alman Rekabet otoritesi'nin bu incelemesi akıllara Facebook veri işleme şartlarını getirmektedir. 2019 yılında Alman Rekabet otoritesi Facebook kararında temel olarak kullanıcıların verileri üzerinde yeterli kontrole sahip olmadıklarından yola çıkarak Facebook'un hâkim durumunu sömürücü bir biçimde kötüye kullandığına hükmetmişti. Karara göre üçüncü taraf internet sitelerinden toplanan verilerin Facebook kullanıcı hesabı ile birleştirilmesi ve kullanılması, kullanıcının bu yönde gönüllü rızası bulunmadıkça mümkün olmayacaktır. Bu çerçevede uygulamanın kötüye kullanım teşkil edip etmediğini ölçmek için Alman Rekabet Otoritesi tarafından Genel Veri Koruma Tüzüğü (General Data Protection Regulation - GDPR) bir ölçüt olarak kullanılmıştı. Akabinde Düsseldorf Bölge Yüksek Mahkemesi'nin, Facebook'un hâkim durumu ile kullanıcıların hüküm ve koşulları kabul etmesi arasındaki nedensellik ilişkisinin ortaya konulmadığı yönündeki yorumu tartışmalar yaratsa da Alman Federal Mahkemesi tarafından, Facebook'un hâkim durumunu kötüye kullandığına ilişkin karar onaylanmış ve Düsseldorf Bölge Yüksek Mahkemesi'nin kararı iptal edilmiştir. Bu karar sonrasında Düsseldorf Bölge Yüksek Mahkemesi, rekabet hukuku ve GDPR ilişkisini nasıl ele alması gerektiğiyle ilgili olarak ön soru usulüne dayanarak Avrupa Birliği Adalet Divanı'na başvurmuştur. Mevcut durumda Avrupa Birliği Adalet Divanı'nın aksi yönde tutum sergileyip sergilemeyeceği merakla beklenmekte. Facebook'un veri işleme koşullarının GDPR kurallarına uymamasının rekabet hukuku kurallarının da ihlal edildiği anlamına gelip gelmeyeceği ve rekabet hukuku çerçevesinde GDPR'nin yorumlanmasına yönelik tartışmalar daha uzun süre devam edecek nitelikte. Bu çerçevede Alman Rekabet otoritesi'nin Google hakkında Alman Rekabet Kanunu Bölüm 19a kapsamında edindiği yeni yetkiler ışığında nasıl değerlendirme yapacağı hususu da merak konusu.